

omkring Gudinderne for Skønhed og Ynde, de tre Chariter eller Gratierner, medens Apollon ledsager deres Dans med de liflige Toner fra sin Lyre. Scenen er paa Bjerget Helikon, der var viet Mne-mosynes Døtre, tæt ved Kilden Hippokrene, som sprang frem under et Hovslag af Pegasus, og hvis poetiske Oprindelse og begejstrende Kraft Thorvaldsen har antydnet dérved, at Digterfuglen, Svanen, svømmer i dens Vande.

Relieffet blev modelleret, medens Kunstneren i 1804 var Gæst paa Villa Montenero ved Livorno, som ejedes af Baron von Schubart, den danske Gesandt ved det toskanske Hof. Paa knap en halv Snes Dage udførte han det som en Fødselsdagsgave til sin gæstfri Værtinde. I nærværende Exemplar er Kompositionen dog en senere let Omarbejdelse af den oprindelige.

TAVLE 11 OG 12.

GRATIERNE. Saaledes som Thorvaldsen i 1804 havde tænkt sig Gratierner, da han anbragte dem i Baggrunden af Relieffet „Musernes Dans paa Helikon“, — saaledes tilfredsstillende de ham ikke i Længden; han stræbte, da han i 1817—19 genoptog Emnet i nærværende Gruppe, ganske tydelig efter at give dem et mindre sanseligt Sving i Linjerne og mere Stil og Holdning. Om han derved kom Gratiernes — de græske *Chariter's* — Væsen nærmere, turde dog være et Spørgsmaal. Grækerne tænkte sig de tre Gudinder og Søstre nøje knyttede til Aphrodite og Dionysos, hvis Døtre de endog galdt for at være ifølge senere græske Sagn. Men de stod ogsaa — saaledes som Thorvaldsen har vist det i førnævnte Relief — Apollon og Muserne nær og dyrkedes overhovedet som Skønhedens, Yndens og Harmoniens Gudinder ved alle Lejligheder, hvor Livslysten foldede sig ud i skønne, gratiøse og harmoniske Former, hvadenten det var i selskabeligt Samvær under Sang og Musik eller i Elskovsforhold mellem Mand og Kvinde. Altid forestillede man sig dem som herligt skabte, ganske unge Kvinder, der sang og dansede eller sprang og badede i Kilderne, kransede med Roser eller Myrter. Af den ældste Tids Kunst fremstillede de drapperede, senere nøgne, kærligt omslyngende hverandre. For den nyere Kunsts Opfattelse af dem i denne Aand eller i hvert Fald i denne Anordning har lige siden Rafaels Tid den berømte, desværre stærkt defekte antike Gruppe i Siena været Forbilledet, som — med en Ændring af Midtfigurens Stilling til de andre — ikke blot fulgtes af Thorvaldsen, men allerede forud var fulgt af dennes store italienske Samtidige, Canova. Hver paa sin Vis, hver til sin Side gik de to Rivaler fejl af Skønheden i den antike Gruppe. Har Canovas Gruppe den Svagheit at friste andre Sanser end blot Synets,

saa har til Gengæld Thorvaldsens Gratierner den Skavank, at deres Kyskhed nærmer sig Tørhed. Som havde han selv været sig bevidst, at der fattedes dem Udtryk for deres Forhold til Musik og Erotik, har han ved deres Fødder anbragt en lille Amor, der sidder og spiller paa sin Lyre; men uden indre Forhold, som Figuren er til Gruppen, minder den kun yderligere om de indre Mangler ved denne.

„Gratierner“ udførtes først i Marmor til en hamburgsk Banquier ved Navn Donner. I 1842 modelerede Thorvaldsen Gruppen i den ændrede Form, hvori den ses paa Tavle 12. Særskilt blev den spillende Amor gentagne Gange udført i Marmor. Man vil genfinde den i Afsnittet „Amor“.

TAVLE 13.

GRATIERNE LYTTENDE TIL AMORS SANG.

I Henseende til Grundtrækkene i Kompositionen minder dette Relief, i hvilket den mellemste af de tre Gudinder er set fra Ryggen, mest om Gruppen af Gratierner i „Musernes Dans paa Helikon“; men Linjerne er her langt finere og holdningsfuldere end hist. Dérfor og tillige fordi det her er lykkedes Thorvaldsen at skabe et Sammenspil mellem de tre Gudinder og den lille (her staaende) Amor, nævnes da ogsaa gærne dette Relief som Kunstnerens værdifuldeste Fremstilling af Gratierner. Dets Bestemmelse var den at tjene til en Mindetavle, som Kunstakademiet i Milano vilde lade opsætte i sin Bygning til Ihukommelse af den nylig hedengangne Maler Andrea Appiani. Han var død i Armod, men havde en Gang været saa fejret, at han havde baa-ret Tilnavnet „Gratiernes Maler“, og Mindetavlen skulde nu vise, hvorledes hans guddommelige Beskytterinder begræd hans Bortgang. Denne sin Bestemmelse kan Relieffet end næppe siges at opfylde, selv om man opfatter den lille Amor som den afdøde Kunstners Genius; men dette formindsker naturligvis ikke i mindste Maade dets Kunstværdi i og for sig.

Det blev modelleret 1821, udført i Marmor 1823, afsløret 1826.

TAVLE 14 OG 15.

HEBE. Den evige Ungdoms og Skønheds Gudinde, Zeus' og Heras Datter, Hebe, er i Iliaden Olympens yndige Tærne, som skænker den søde Nektar for de salige Guder. I denne hendes Egen-skab har ogsaa Thorvaldsen taget hende i disse to Statuer, der begge fremstiller hende med Kanden sænket i den ene Haand og den fyldte Skaal løftet i den anden. Den tidligste Fremstilling fra 1806 adskiller sig væsentligst fra den senere derved, at Gudindens doriske Kiton, der er af et tyndt og legemsforraadende Stof, i hin er løst fra den ene Skulder og derfor blotter det ene Bryst, medens hun

GRATIERNE
(1819)

GRATIERNE MED AMORS PIL
(1842)